

oktobrī

attīstības ministriju, par pašvaldības motivējošu mehānismu izstrādi. Kā iespējami risinājumi ir, piemēram, "dališanās ar peļņu", noņemtu tās daļu novirzot īpašā fondā pašvaldības teritorijā dzīvojošo iedzīvotāju konkrētu problēmu risināšanai, vai atcelta pārvades un sadales maksa lielākajiem un energointensīvākajiem uzņēmumiem konkrētajā pašvaldībā, kur darbojas vēja elektrostaciju parks.

Latvijas Vēja enerģijas asociācija darbojas kopš 1998. gada, un tās mērķis ir sekmēt vēja enerģijas izmantošanu Latvijā, līdzdarbojoties nozares normatīvā regulējuma un vides sakārtošanā, kā arī veicināt sabiedrības informētību un izpratni par atjaunojamajiem, it īpaši vēja, energoresursiem.

EK nosaka izmaiņas likumdošanā

Eiropas Komisija (EK) ir pieņēmusi tiesību aktu priekšlikumu paketi, kas nosaka likumdošanas rīkus, ar kuriem sasniegt Eiropas klimata mērķus, virzoties uz zaļākiem risinājumiem, ilgtspēju un enerģētisko neatkarību. Galvenokārt izmaiņas paredz labvēlīgāku vidi atjaunojamās enerģijas izmantošanai, plašāku un stingrāku emisijas kvotu sistēmu un visas enerģijas sistēmas elektrifikāciju. Latvijas Vēja enerģijas asociācija uzskata, ka EK plāni prasa daudz atvērtāku un aktīvāku Latvijas pozīciju likumdošanas izmaiņu ieviešanā.

Izmaiņas skars Eiropas Savienības (ES) klimata, enerģētikas, zemes izmantošanas, transporta un nodokļu politiku. Priekšlikumi ir visaptveroši un savstarpēji saistīti, lai nākamajā desmitgadē paātrinātu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanos.

Tā kā enerģijas ražošana un izmantošana veido 75 procentus no ES emisijām, Atjaunojamo energoresursu direktīvā noteiktas augstākas mērķrādītājas enerģijas ieguvei no atjaunojamajiem resursiem – paugstinot to no 32 līdz 40 procentiem. Salīdzinot esošo un sasniedzamo vēja enerģijas izmantošanas

apjomu, ES katru gadu jāuzstāda vismaz 30 gigavatu vēja enerģijas jaudas, lai no šobrīd esošās 180 gigavatu kapacitātes 2030. gadā sasniegtu 451 gigavatu.

Atjaunojamo energoresursu direktīvā uzlabots Elektroenerģijas pirkuma līgumu (PPA – Power Purchase Agreements) regulējums. Dalībvalstīm būs jāizsniedz atjaunojamās elektroenerģijas izcelsmes sertifikāti neatkarīgi no tā, vai ražotājs ir saņēmis valdības atbalstu, līdz ar to uzlabosies atjaunojamās elektroenerģijas izsekojamība. Tāpat iekļauti jauni indikatīvie rādītāji atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanai rūpniecībā, paredzot, ka katru gadu atjaunojamo energoresursu īpatsvaram jāpalielinās par 1,1 procentu.

Pārskatītajā Enerģijas nodokļu direktīvā ierosinātais atbalsta zaļo pārkārtošanas un nosaka jaunus noteikumus nodokļu ieviešanai elektroenerģijai un enerģētikas produktiem, ko izmanto transportā un apkurē. Tāpat likvidētas subsīdijas fosilajiem kurināmajiem un novērsta dubultā nodokļa risks elektroenerģijas uzglabāšanai. Skaidri redzams, ka fosilo kurināmo cenas kāps un arī stingrāka emisiju kvotu sistēma un emisiju kvotu cenu palielināšana tikai veicina nepieciešamību strauji pāriet uz lētāku elektroenerģijas ieguvei no atjaunojamajiem resursiem.

"EK priekšlikumi ir ļoti vērtīgi un parāda skaidru ceļu, kā soli pa solim vadīt ES zaļo kursu un dalībvalstīm veikt pāreju uz zaļāku ekonomiku, turklāt ir izstrādāti vairāki atbalsta mehānismi, lai pārejas periodā un īstermiņā netiktu izjusti zaudējumi vai negatīvi ietekmētas kādas sabiedrības grupas. Arī Latvijai būs jāizstrādā normatī-

vo aktu bāze, lai sasniegtu Eiropas Klimata aktā ietvertos mērķrādītājus, kas nozīmē, ka būs jārada labvēlīgāka vide zaļās enerģijas iegūšanai.

Mēs esam labā situācijā šo priekšlikumu ieviešanā, jo Atjaunojamo energoresursu direktīvas mērķrādītāju sasniegšanai mums ir risinājums – vēja enerģija. Tā ir patlaban lētākā un dabai draudzīgākā elektroenerģijas ieguves metode, turklāt Latvijai vēja nozarē ir ļoti daudz neizmantojama potenciāla. Arī mēs Latvijā esam ceļā uz klimata neitralitātes mērķi. Elektroenerģija, kas iegūta no vēja un saules, un gala patēriņa elektrifikācija ir paši svarīgākie elementi šajā ceļā," stāsta Latvijas Vēja enerģijas asociācijas vadītājs A. Vanags.

Izmantojot vēja enerģiju, Latvijai jau tagad ir iespēja ražot elektroenerģiju lētāk un dabai draudzīgāk. Lai palielinātu vēja enerģijas izmantošanas jaudu, jāattīsta moderni lieljaudas vēja parku projekti. Viena no alternatīvām ir vēja parku uzstādīšana jūrā, bet jāņem vērā, ka šādu projektu izveide prasa vismaz divas reizes lielākas izmaksas, kuras agrāk vai vēlāk segs patērētāji. Vēl viena alternatīva – būvēt jaunās paaudzes vēja ģeneratorus mežos. Arī šādos gadījumos vispirms tiek izvērtēta ietekme uz vidi un meklētas piemērotas lokācijas.

"Ir jāturpina dialogs ar cilvēkiem un jāprot atrast pareizie argumenti un risinājumi. Mēs vienmēr esam bijuši un arī turpmāk būsime atvērti aktīvai komunikācijai ar iedzīvotājiem, jo enerģētikas jautājumi nekad nav bijuši vienkārši. Esam uzkrājuši gana lielu zināšanu un pieredzes bāzi, lai spētu atrast dažādus risinājumus un alternatīvas aktuāliem jautājumiem. EK pieņemtie tiesību aktu priekšlikumi parāda atbalstu straujai pārejai uz zaļo enerģiju, un izmaiņas likumos palīdzēs sasniegt neizbēgamo – ievērojamas izmaiņas Eiropas enerģētikas sistēmās," saka A. Vanags. ■

FOTO NO "ZIŅU" ARHIVA

Vienojas, aktīvāk informēt par lauksaimniecības attīstību

Lai pārrunātu nozarei aktuālus jautājumus, tai skaitā lauku vides attīstības un dabas aizsardzības jautājumus, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Artūrs Toms Plešs (AP!) ticis ar lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības "Latraps" valdes priekšsēdētāju Edgaru Ružu un organizācijas "Zemnieku saeima" valdes priekšsēdētāja vietnieci Mairu Dzelzkalēju-Burmistri. Ministrs un nozares pārstāvji vienojušies, ka abām pusēm aktīvāk jāinformē sabiedrība par klimata pārmaiņām, lauksaimniecības attīstību un vides aizsardzības jautājumiem, vēsta ministra padomnieks komunikācijas jautājumos Miks Strazdiņš.

Ministrs A.T.Plešs atzīst: "Ministrija turpina veidot dialogu ar lauksaimniekiem un sniedz nepieciešamo atbalstu, lai tādējādi sekmētu gan lauksaimniecības nozares modernizēšanu, gan Eiropas Zaļā kursa mērķu sasniegšanu, gan arī attīstītu jaunas un ilgtspējīgas saimnieciskās darbības jomas. "Latraps", apvienojot 1200 biedru un eksportējot graudus uz vairāk nekā 30 valstīm visā pasaulē, ir viens no lielākajiem lauksaimniecības uzņēmumiem Latvijā. Vienlaikus Latvijas lielākajiem uzņēmumiem ir jārada priekšzīme klimata krīzes novēršanā, kas prasa visu nozaru aktīvu līdzdalību, it īpaši to, kas rada būtisku slogu uz vides kvalitāti. Arī ministrija turpinās būt par aktīvu sadarbības partneri klimata mērķu sasniegšanā."

Kā informē M.Strazdiņš, vizītes laikā "Latraps" pārstāvji iepazīstināja ministru ar līdz šim paveikto ilgtspējīgas saimniecības veicināšanā un izklāstīja turpmāk plānoto uzņēmējdarbības "zaļināšanas" nolūkos. Uzņēmums plāno modernizēt rūpniecības tehnoloģisko bāzi, lai tādējādi mazinātu saimniecības slogu uz apkārtējo vidi un investētu dabai draudzīgākās iekārtās.

Uzņēmums sācis attīstīt projektu "ASNS Ingredient", kas paredz ražot zirņus un lauku pupas, lai radītu produktus ar augstu augu valsts proteīna saturu un tādējādi veidotu bāzi dažādu dzīvnieku izcelsmes proteīnu (gaļa, piens, tunčis) aizvietošanai ražošanai gan Lat-

vijā, gan eksportam uz ārzemēm. Projektu plānots realizēt līdz 2027. gadam, taču darbs pie tā īstenošanas notiek jau tagad. Ministrs A.T.Plešs atzīnīgi uzteica šo iniciatīvu, jo tas ir veids, kā jau tagad kultivēt ilgtspējīgu augus ar augstu pievienoto vērtību un apgūt lauksaimniecības zemes, patērējot būtiski mazāk ūdens; turklāt šis projekts parāda, ka lauksaimnieki jau šodien var pielāgoties tirgus un ilgtspējīgas saimniecības prasībām, rādot piemēru gan sabiedrībai, gan citiem uzņēmējiem.

Tikšanās laikā ministrs un "Latraps" valdes priekšsēdētājs pārrunāja arī Eiropas Zaļā kursa nostādnes, un abi ir vienprātīgi, ka kurss nav bez izaicinājumiem, piemēram, līdz 2030. gadam jāsamazina augu ķīmisko aizsardzības līdzekļu lietošana par 50 procentiem, taču šo apņemšanos jāuzskata nevis par revolūciju, bet gan evolūciju, kurai jāspēj pielāgoties, lai ilgtermiņā dzīvotu un saimniekotu zaļāk.

Vizītes laikā ministrs tikās arī ar uzņēmēju un zemnieku saimniecības "Strazdi" vadītāju Valteru Brusu, lai tostarp iepazītos ar problēmām, ko lauksaimniekiem nesusi šigada karstā vasara, un apzinātu tehnoloģiskās attīstības iespējas nozares ilgtspējas veicināšanā. Apmeklējot dažādas saimniecības Latvijā un uzklāstot lauksaimniekus, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija veido arvien ciešāku sadarbību un apzina turpmākās sadarbības iespējas, lai kopīgi rastu piemērotus, mūsdienīgus un izdevīgus risinājumus, kas ļaus Latvijas tautsaimniecībai nostāties uz krietni ilgtspējīgāka attīstības ceļa.

Ministrs A.T.Plešs uzsācis reģionālo vizīšu ciklu, lai tiktos ar lauksaimniekiem un pārrunātu viņiem aktuālākos ministrijas kompetencē esošus jautājumus, tostarp Eiropas Zaļā kursa nospraustus mērķus un nozares "zaļināšanas" iespējas. Līdz šim ministrs ticis ar Latvijas Biškopības biedrības pārstāvjiem, Lauksaimniecības statūtsabiedrību asociāciju un apmeklēja SIA "Pampāļi" saimniecību Saldus novadā. ■

— Agnese Leiburga

